

Nieuwsbrief

nr. 34 – Mei 2026

Postbus 2730
3500 GS Utrecht
vrienden@owinsp.nl

www.vriendenkringivho.nl

Voorwoord

Beste collega,

Heerlijk om zoveel enthousiaste collega's te treffen die bijdragen willen leveren aan weer een nieuwe editie van de nieuwsbrief.

Onze nieuwsbrief is een nieuwsbrief van lief en leed en daarom begint Jan van der Pol met de bijzondere vriendschap tussen de twee polletjes. Naast het herdenken van Piet van der Pol speelt ook in de herinneringen de humor en de acts tussen beiden een rol.

Over het jubileumjaar 225 trakteren we jullie op prachtige foto's waarin het ontmoeten centraal heeft gestaan. De Staat van het Onderwijs 2026 is te downloaden:

[Rapport De Staat van het Onderwijs 2026 | Inspectie van het onderwijs](#)

Uit deze rijke geschiedenis memoreert Rikky Dekkers uit een toevallig verkregen boek over het toezicht onder Wilhelm I en Willem III. Cor Hoffmans blikt in zijn artikel terug en ook vooruit 'Onderwijsinspectie: !ga terug naar je taak!'.
Joke van Putten

Het aantal reacties op de enquête heeft ons zeer verrast. Met veel dank aan 94 leden van de Vriendenkring die de enquête hebben ingevuld. Frans Janssens heeft de gegevens geanalyseerd en een mooi en leesbaar verslag hiervan gemaakt.

Wij proberen als bestuur zoveel mogelijk rekening te houden met de opmerkingen en wensen die in de enquête naar voren zijn gekomen. Zo hebben wij vragen uitstaan voor lezingen en vragen jullie alvast 30 oktober te reserveren. Alida Oppers biedt ons de mogelijkheid om van het Inspectiekantoor in Utrecht gebruik te maken en ook van de catering. De juiste tijd en invulling ontvangen jullie binnenkort van ons.

Tot slot een nieuw logo en een nieuwe icoon van een enthousiaste vormgever. Henriëtte van der Woude vertelt ons hoe zij tot deze vormgeving is gekomen.

Joke van Putten

Niet alleen deze nieuwsbrief is geactualiseerd, we hebben als vriendenkring ook weer een nieuwe website.

Fris, overzichtelijk en informatief. Dankzij de professionele hulp van Henriëtte van der Woude met een eigentijdse uitstraling.

En daar zijn we als bestuur heel blij mee. We proberen geregeld de site te voorzien van nieuwe informatie, dus bezoek onze website:

[**www.vriendenkringivho.nl**](http://www.vriendenkringivho.nl)

Bijzondere vriendschap tussen twee polletjes: Piet van de Pol en Jan van der Pol

Op 31 januari 2025 mochten wij het leven van Piet van de Pol herdenken in Zetten tijdens een bijzondere bijeenkomst in de Vluchtheuvelkerk. Net als Dik Trom was Piet in mijn ogen “een bijzondere jongen, en dat was ie”. En een bijzondere inspecteur speciaal onderwijs. Tijdens dat verdrietige afscheid kwamen vele mooi herinneringen naar voren. Dat werkte troostend. Hier volgt een kleine selectie.

De eerste ontmoeting met Piet vond plaats om een foutje in de salarisadministratie te bespreken en te herstellen. Piet ontving mijn salarisstrook en ik de zijne. We hebben er smakelijk om gelachen en al snel deelden wij in die kennismaking onze gezamenlijke betrokkenheid op leerlingen

met achterstanden in het vmbo, het praktijkonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs. Dat vormde de start van een bijzondere vriendschap en samenwerking binnen de inspectie van het onderwijs.

Samen hebben we veel re-organisaties doorstaan. Zo werd een voorstel gelanceerd om een onderscheid te maken tussen eenheden voor kennis en toezicht. De toenmalige hoofdinspecteur VO werd gevraagd om twee keer een tweedaagse conferentie te organiseren in Noordwijkerhout over deze re-organisatie. Piet en ik werden benaderd om collega's in volle zalen op ludieke wijze te vermaken en de programma-onderdelen humoristisch met elkaar te

verbinden. Al snel werd besloten om op het podium verschillende gewaagde acts uit te voeren, verkleed als schilders en uitgerust met bliken verf, kwasten en hoge ladders werden de reorganisatie-voornemens op de hak genomen. De hoofdinspecteur BVE werd uitgebeeld als badmeester (bezocht vaak de zonnebank)

en de hoofdinspecteur HO werd getypeerd met de aanduiding ADHD (altijd doende heel druk). Er is nog jaren om gelachen en dat dit allemaal kon gebeuren in een ambtelijke organisatie was heel bijzonder.

Jan van der Pol

Klaar voor de Staat-dag

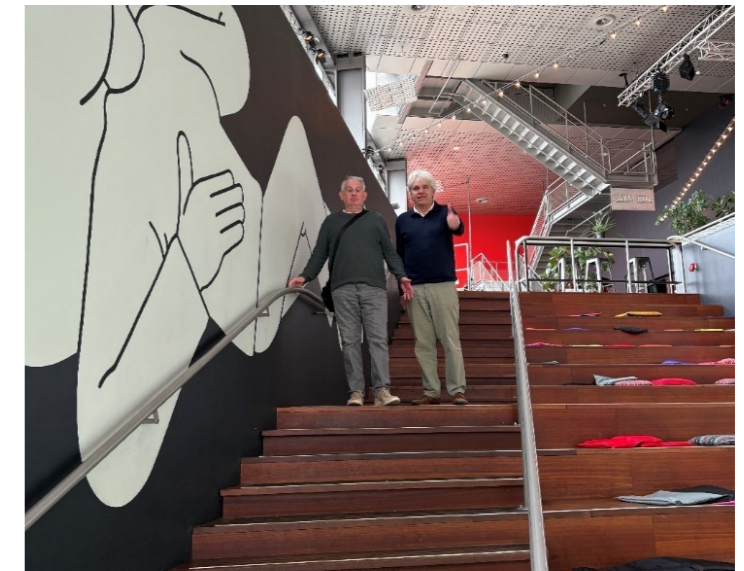
Feestelijke dag in Tivoli

Op de maandag voor het Staat-congres hadden we de interne Klaar-voor-de-Staat dag. Voor de derde keer buiten de deur met een dagvullend programma. Met ook een aantal OCW-collega's in de zaal en 's middags een groep 'vrienden van de inspectie', oud-collega's die uitgenodigd waren voor de jubileumssessie en de borrel. Ik ging de week vol vertrouwen in, alles was immers tot in de puntjes voorbereid. Dat voelde comfortabel, al moet het vervolgens natuurlijk allemaal ook nog maar goed gaan. In TivoliVredenburg (ja dat schrijf je aan elkaar) hadden we denk ik een heel mooie dag. Er was een plezierige vibe, om dat woord ook maar eens te gebruiken.

Fris, energiek, inhoudelijk en onderhoudend. En fijn dat we alles met eigen mensen deden, met technische ondersteuning van Tivoli Vredenburg natuurlijk.

Een prachtige tijdlijn was er neergezet, de inspectie (225 jaar!) in historisch perspectief. Daar kreeg ik veel positieve reacties op, vooral ook van de oud-collega's. De tattoo-shop van OCW heb ik aan me voorbij laten gaan, want ja, als er eenmaal één gezet is...

Alida Oppers

Een stukje geschiedenis in het kader van het 225-jarig bestaan van de inspectie

De zon schijnt, het is nog niet druk op de boekenmarkt, tijd om rustig rond te kijken. En daar ligt tussen allerlei boeken het boek van Dr. R. Reinsma *Scholen en schoolmeesters onder Willem I en II*. En tot mijn verrassing zie ik dat er een hoofdstuk van meer dan 120 pagina's in staat over *Het peil van het onderwijs en van het schoolopzienscorps van het lager onderwijs tussen 1830-1850*. Kopen dus!

Het boek is gebaseerd op de rapporten van hoofdinspecteur H. Wijnbeek (1772-1866) en bevat een schat aan informatie. Wijnbeek werd in 1818 schoolopziener van de Latijnse scholen en in 1832 van het middelbaar en lager

onderwijs (hoofdinspecteur). In het boek staan stukken uit zijn schoolbezoeken aan lagere scholen in heel Nederland in zeker 500 plaatsen. Daarnaast informatie over de soorten scholen in die tijd, de opleiding en scholing van de onderwijzers en de schoolstrijd. Tot slot ook verslagen van Latijnse scholen en Israëlitische scholen.

Als oud-inspecteur was ik nieuwsgierig naar wat hij op de scholen tegenkwam. Het boek nodigt uit tot citeren en voorlezen van bijzondere waarnemingen. Ik beperk me tot enkele schoolverslagen uit mijn eigen omgeving en waarnemingen die mij raakten. Het is slechts een greep uit al

het moois dat te lezen is in dit boek van Reinsma. En tot mijn grote vreugde kwam ik ook mijn geboortedorp tegen. Deest: *"Ik was vrij wel tevreden over het onderwijs. Er werd niet gezongen."* (Ik denk niet dat hij ooit gedacht heeft dat in dit dorp nog ooit een onderwijsinspecteur geboren zou worden.)

Verder lezen (De rest via een link onder de tekst verder lezen)

Kwaliteit van de schoolopziens

Veel schoolopziens waren naast hun baan schoolopziener in een district. Er waren opvallend veel predikanten schoolopziener. Wat hun bekwaamheid betreft noemt Wijnbeek er 52 goed, 10 twijfelachtig en 15 onbekwaam. Ze waren echter benoemd voor het leven en konden niet ontslagen worden. 23 waren boven de 60 (wat in die tijd toch iets anders was dan 60+ nu). Ze verdienden 400 gulden per jaar. Vaak beschrijft Wijnberg de

kwaliteit van de schoolopziener in enkele woorden of zinnen: G.P.C. baron van Heeckeren, burgemeester van Zutphen: *"Een alleszins verdienstelijk schoolopziener."* H.G. Schlüter, stadsontvanger te Amersfoort: *"Deze behoort tot de vrij goede schoolopziens."*

Derde district Overijssel:

1833: Van de Siepkamp, rector der Latijnse school te Enschedé.

"Hij is sedert drie jaren in functie en heeft dus nog veel te arbeiden in zijn district."

1840: Over dezelfde schoolopziener:

"Ik vond in het district aanmerkelijke verbetering, waaraan grootelijks heeft medegewerkt de ijver van den schoolopziener."

1835: A. baron van der Bosch: *"Hij schijnt met geene buitengewone mate van geschiktheid voor deze betrekking bedeed."*

1836: Mr. H. Arntzenius, hoogleraar te Utrecht: *"IJverig."*

1842: Dezelfde. *"Vroeger zeer bekwaam voor die betrekking, docht thans afgeleefd."*

Desniettemin bezoekt hij zijn scholen nog steeds zorgvuldig.”

Kwaliteit van de onderwijzers

Over de kwaliteit van de onderwijzers schrijft Wijnbeek in zijn rapporten van schoolbezoeken. De kwaliteit varieert nogal en laat soms onthutsende beelden zien.

Vriezenveen: *“De meester en zijn ondermeester zijn zeer beschaafd, geven beiden grondig en misschien voor eene dorpsschool al te geleerd onderwijs.”*

Hulst: *“Het ontbreekt den onderwijzer J. de Bruijn niet aan bekwaamheid. Maar hij is norsch en overdreven streng en daardoor niet geacht, maar gevreesd van zijn leerlingen, op wier gelaat ontevredenheid geteekend stond”.*

Waarder: *“hier is het slecht geschapen met het lokaal, waar buitendien alles in een havenloze staat was en de onderwijzer A. A. Bestebroer de school vóór den bepaalden tijd had laten uitgaan en in de*

herberg zat te rooken, enz. Hij wordt door den districtsofziener een dronkaard genoemd, doch schijnt steun te vinden bij het gemeentebestuur.”

Huibergeren: *“Het onderwijs van P.G. Senarts behoort onder het vrij goede: klankmethode, leestoon, schrift, verstandsonwikkeling, geven mij reden van tevredenheid.”*

Druten: *“Het schoollokaal is zeer slecht en de helft te klein voor de 200 kinderen (meest allen van schippers). De hoofdonderwijzer van Drempt is algemeen geacht door zijn liefderijken omgang met de kinderen en de natuurlijke eenvoud zijns onderwijs. Ieder van van onderwijs wordt naar behoren behandeld.”*

Kwaliteit schoolgebouwen en leermiddelen

Het boek laat zien dat Wijnbeek beelden had van hoe een goed schoollokaal eruit moest zien. Het hoofdstuk over het peil van het onderwijs start met een beschrijving van de inrichting met plattegronden. Dat de praktijk die hij tegen-

kwam echt anders was, wordt duidelijk bij het lezen van schoolrapporten.

Hij zag deze situatie in Lonneker: *“...op een uur afstands van Oldenzaal, waar, in een zeer slecht en eng schoollokaal, of beter gezegd, in een hok, zamengesteld uit eenig latwerk, met klei aangevuld, door welker scheuren regen en wind den vrijen doortogt hebben, zich een meester bevindt, wel kundig, doch weinig werk makende van het onderwijs van zijn, in den winter meer dan 120 scholieren.”*

Kwaliteit onderwijs

Nederland was verdeeld in provincies met elk verschillende districten, in totaal 74.

Wijnberg bezocht als hoofdinspecteur alle districten en beschreef per provincie de kwaliteit van de provincie als geheel en per district de kwaliteit van de schoolopzieneren en de verschillende scholen. Alle provincies waren verdeeld in districten variërend van 4 tot 11, behalve Limburg. Wijnberg bezocht daar alleen Maastricht,

waar geen onderwijs was voor de armen. Blijkbaar waren er verder in de hele provincie geen districten en geen toezicht. *“Te Harlingen heb ik het schoolonderwijs in eene zeer goeden staat gevonden. Deze is grootendeels toe te schrijven aan de ijverige bemoeijingen van de Plaatselijke Schoolcommissie.”* District Deventer **1833:** *“Ten aanzien der lagere scholen staat Deventer op eenen hoogen trap.”*

Tiel: *“In de stadsarmenschool te Tiel is alles achterlijk: het lokaal, de schoolmeubelen en het onderwijs, hetwelk zonder geregeld plan wordt gegeven. De onderwijzer heeft slechts eene hand ten gebruike, heeft 170 leerlingen en geen ondermeester. De man is volgzzaam. Hem ontbreekt slechts eene goede leiding en een hulponderwijzer.”*

Gemeente Winkel: Het lokaal is er groot en goed. Minder goed is de orde. De logge onderwijzer verstaat niet om dezelve te bewaren.... Het eenige, dat nogal goed was, is het zingen.”

Rikky Dekkers

Onderwijsinspectie: ga terug naar je taak!

Als voormalig coördinerend inspecteur PO/VO en projectleider toezicht las ik met belangstelling de review “Vooruitblikkend toezicht” (juli 2025). Ik was blij daarin te lezen dat in de Tweede Kamer in elk geval de motie Rooderkerkcs is aangenomen die opnieuw vraagt om periodiek toezicht op alle scholen. Dat is dan in elk geval een positieve opmerking bij de rapportage. Daarnaast zitten er veel haken en ogen aan het rapport en mis ik toch wel een deugdelijke en kritische probleemanalyse. Het begint al in de inleiding waarin de inspectie beweert

dat zij het doel om elke school regelmatig te bezoeken “bewust heeft losgelaten” vanwege het feit dat sommige scholen intensief toezicht nodig hebben. Dit is een goed bedacht gelegenheidsargument. Immers: de cijfers tonen aan dat er door de jaren heen risicoscholen blijven en onderzoek van deze scholen vaak nauwelijks meer tijd kost dan een regulier onderzoek. Bovendien hadden de genoemde wijzigingen in het toezicht veel meer te maken met vier bezuinigingsrondes in de ambtenarij die ook de inspectie troffen.

De analyse van de reviewers mankeert volgens mij. Zo wordt in de rapportage gesproken over 6 soorten onderzoek. Van risico en steekproef onderzoeken, tot bestuursgericht onderzoek, herstelonderzoeken en stelsel- en themaonderzoeken. Nergens in dit rijtje komt regulier onderzoek voor. In deze opsomming ontbreken bovendien “leuke” inspectie-activiteiten zoals prijzen voor hoogbegaafdheid en ‘good practices’ en allerlei wetenschappelijke onderzoeken waarop de inspectie zich ook richt. En last but not least houdt de inspectie zich tegenwoordig ook bezig met het toezicht op besturen en allerhande samenwerkingsverbanden.

Naast een nogal mankerende analyse komen de aanbevelingen van de reviewers als open deuren over en hebben zij nauwelijks relatie met de bevindingen. De reviewers pakken ook niet door. Dat zouden zij hebben kunnen

doen door te concluderen dat de huidige toezichtaanpak het fundament van toezicht aantast. Zo kan een geconstateerd capaciteitsprobleem (voldoende toezichthouders) worden opgelost door belangrijke onderzoekstaken onder te brengen bij universiteiten. Hiernaast zijn de genoemde toezichtvormen goed in een systeem van regulier toezicht onder te brengen door een beter planningssysteem. En toezicht op besturen en samenwerkingsverbanden is primair een verantwoordelijkheid van raden van toezicht. De inspectie kan daar op afstand blijven.

En dan nu naar de kern van toezicht. Die is simpel en kan als volgt worden beschreven: “de inspectie houdt toezicht op het onderwijs. Onderwijs vindt plaats in scholen. De inspectie houdt dus toezicht op scholen!” Niet meer en zeker niet minder! Scholen waren en zijn nog steeds eenheid van toezicht. Het uitgevonden systeem van toezicht rond de eeuwwisseling voorzag daarin.

Inspecteurs hadden jaarlijks contact met scholen en deden minimaal eens in de 4 jaar uitgebreider en integraal onderzoek. Zonder onnodige franje. Wel namen zij in hun bezoeken vragen mee (o.a. van de minister/Tweede kamer) en werden thematische zaken en steekproefonderzoeken geïntegreerd.

Tenslotte. De inspectie is er niet voor wetenschappelijke onderzoeken en 'leuke dingen'. Daar hebben we andere instellingen voor. De inspectie is er wel voor noodzakelijk (en zonodig doorpakkend) toezicht op scholen en daar heeft zij een prima kader en aanpak voor met ruimte voor actuele kwesties. En daarbij moet zij weer de ogen en oren van de minister worden door de praktijk dag in en dag uit te proeven in de schoollokalen en teamkamers. Controlerend en stimulerend met een luisterend oor.

Terug naar de toezichtbasis dus: de klas in!

Met de inspecteur als connaisseur van onderwijs!

Cor Hoffmans

Rapportage vragenlijst

Vrienden van de Inspectie

Inleiding

De Nieuwsbrief nr. 33 van december 2025 bevatte een vragenlijst die bedoeld was om onder de leden van de Vrienden de belangstelling en de ideeën over de toekomst te peilen. Deze vragenlijst is ingevuld door 94 personen. Een van de eerste vragen ging over de indiensttreding bij de inspectie. Daaruit blijkt dat de data loopt van 1967 tot en met 2011. Het topjaar was 1989; 11 vrienden kwamen toen in dienst.

Reden voor uitdiensttreding

Ook is gevraagd naar het jaar waarin pensionering of vertrek naar een andere werkgever plaatsvond. De jaren 2002 en 2017 komen het vaakst voor (beide 7 keer). Het oudste jaar in de lijst is 1998 en het meest recente jaar is 2024.

Frans Janssens

Tabel 1

Reden van uitdiensttreding (n=94)

Reden	Frequentie	Percentage
Ik ben met pensioen	71	75,5%
Ik ben elders gaan werken	23	24,5%
Totaal	94	100%

De overgrote meerderheid van de personen (ruim driekwart) geeft aan met pensioen te zijn gegaan. Bijna een kwart is uit dienst getreden omdat zij elders zijn gaan werken.

Voorkeur voor type bijeenkomst

Ook is gevraagd naar de inhoud van bijeenkomsten van de vrienden.

Tabel 2

Voorkeur voor type bijeenkomsten (n=94)

Type bijeenkomst	Frequentie	Percentage
Lezing over een actueel onderwerp (incl. gezamenlijke bijeenkomst)	55	58,5%
Gezamenlijke bijeenkomst (hapje en drankje)	42	44,7%
Bezoek aan een museum (incl. gezamenlijke bijeenkomst)	39	41,5%
Geen behoefte aan bijeenkomsten (of niet in staat tot bijwonen)	7	7,4%
Overige specifieke suggesties (onderwijs-ontwikkeling, inspectie-onderzoek)	8	8,5%

Een lezing over een actueel onderwerp geniet de hoogste voorkeur; ruim de helft van de respondenten (58,5%) geeft hier de voorkeur aan. De reguliere gezamenlijke bijeenkomst met

een hapje en drankje (44,7%) en het museumbezoek (41,5%) ontlopen elkaar nauwelijks in populariteit. Een klein deel (7,4%) geeft expliciet aan niet te kunnen of willen komen, maar blijft vaak wel graag op de hoogte via informatievoorziening. Enkele respondenten hebben behoefte aan verdieping die specifiek gerelateerd is aan hun oud-werkgever (zoals inspectie-activiteiten of toezicht-ontwikkelingen).

Frequentie van bijeenkomsten

Op de vraag hoe vaak de vrienden per jaar bijeen zouden moeten komen, kwam de volgende reacties.

Tabel 3

Hoe vaak moet er een bijeenkomst komen?

(n=93)

Aantal bijeenkomsten	Frequentie	Percentage
Een keer per jaar	53	57%
Een keer per half jaar	19	20,4%
Geen voorkeur	17	18,3%
Een keer per kwartaal	4	4,3%
Totaal	93	100%

Een ruime meerderheid van 57% geeft de voorkeur aan een frequentie van één keer per jaar. Ongeveer 20% van de respondenten zou graag

twee keer per jaar (eens per halfjaar) samen-
komen. Slechts een heel klein deel (4,3%) heeft
behoefte aan kwartaalbijeenkomsten. Bijna 1 op
de 5 respondenten (18,3%) geeft aan geen
specifieke voorkeur te hebben voor de regelmaat.

Bereidheid te helpen

Een volgende vraag betrof de bereidheid om mee te helpen bij
de organisatie van bijeenkomsten.

Tabel 4

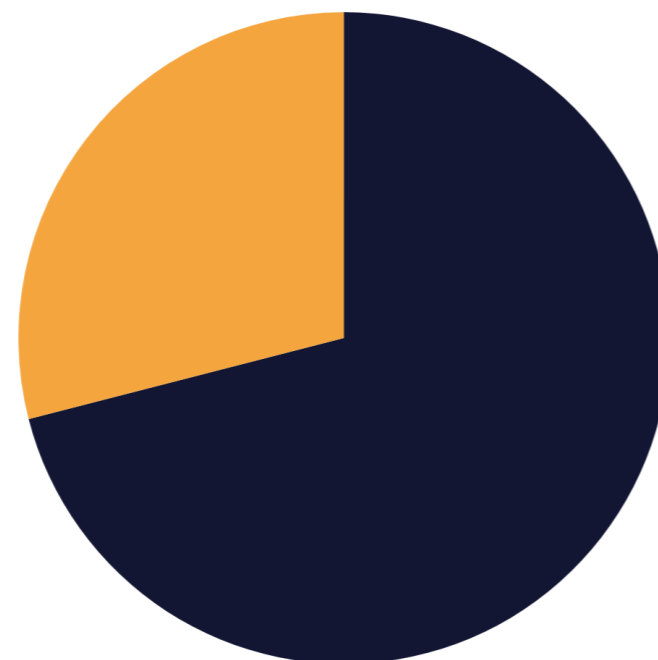
Bereidheid om mee te helpen (n=89)

29,2% Ja

70,8% Nee

26 personen

63 personen

Ruim 70% van de respondenten geeft aan op dit
moment niet mee te willen of kunnen helpen bij
de organisatie. Er is een aanzienlijke groep van 26
personen (29,2%) die positief heeft geantwoord en
bereid is de handen uit de mouwen te steken

Behoeftte aan regionale bijeenkomsten

Ook is gevraagd naar de behoefte aan regionale bijeenkomsten.
Daar is als volgt op gereageerd.

Tabel 5

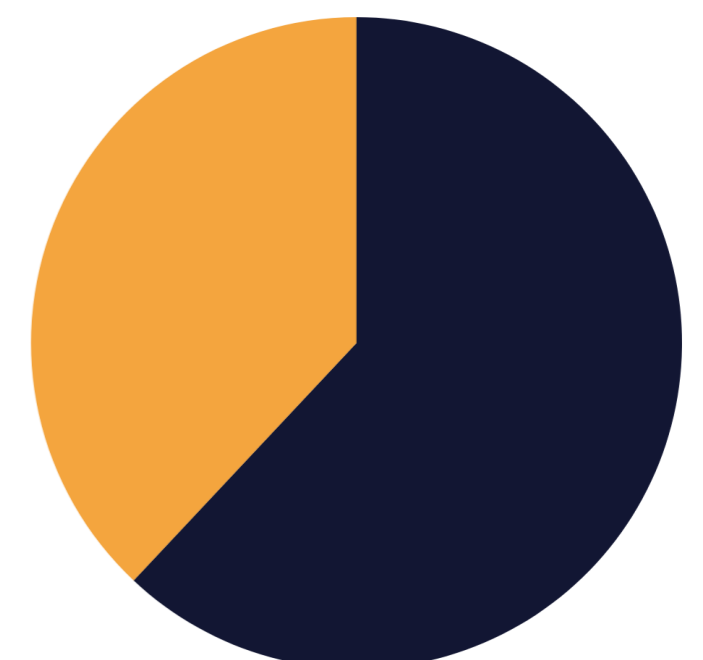
Voorkeur voor regionale bijeenkomsten
(n=93)

37,6% Ja

62,4% Nee

35 personen

58 personen

Een meerderheid van de respondent (62,4%) geeft aan geen behoefte te hebben aan regionale bijeenkomsten. Dit suggereert dat men de voorkeur geeft aan landelijke bijeenkomsten. Een aanzienlijke minderheid van 37,6% staat wel open voor bijeenkomsten in de regio.

Bijeenkomsten in kleine groepen

Nagegaan is of de vrienden deelnemen aan bijeenkomsten in klein verband.

Tabel 6

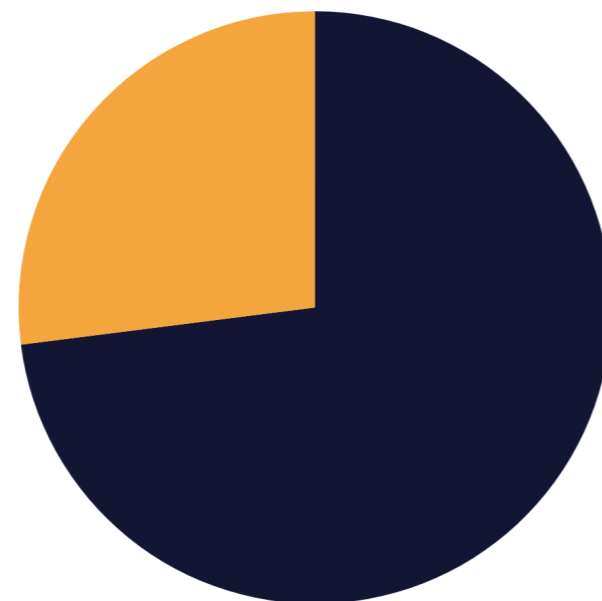
Lidmaatschap van een groepje (n-93)

● 26,9% Ja (lid van 1 of meerdere clubjes/groepjes)

● 73,1% Nee (geen lid, geen contact of n.v.t.)

● 25 personen

● 68 personen

Onder de respondenten die al lid zijn van een clubje (26,9%), vallen een aantal zaken op in de beschrijvingen: Veel genoemde vormen zijn eetclubjes, maandelijkse koffiebijeenkomsten en kleine informele groepjes oud-collega's die elkaar thuis opzoeken. Vrijwel alle respondenten die een clubje hebben, geven aan dat deze niet openstaan voor uitbreiding. Dit komt door de specifieke onderlinge band of het informele karakter van de groep. Hoewel uitbreiding vaak niet gewenst is, geven verschillende respondenten aan dat hun clubje wel als inspiratie kan dienen voor anderen om zelf iets op te starten.

Genoemde activiteiten binnen deze clubjes zijn onder andere stadswandelingen, museumbezoeken, praten over actualiteiten (onderwijs) en samen eten. De grote meerderheid (73,1%) is op dit moment geen lid van een dergelijk clubje. Een deel van deze groep geeft aan momenteel geen contact meer te hebben met oud-collega's. Sommigen geven aan dat ze "nog niet" lid zijn, wat kan duiden op een latente behoefte.

Aandachtspunten voor het bestuur

De laatste vraag betrof aandachtspunten voor het bestuur van de vrienden. Op basis van deze opmerkingen is een overzicht samengesteld voor het bestuur, onderverdeeld in thema's:

1. Waardering en Aanmoediging

De overgrote meerderheid van de respondenten uit hun dankbaarheid voor het werk van het bestuur.

Lof voor inzet: Er is veel waardering voor de betrokkenheid en inspanningen om de "Vrienden van" voort te zetten.

Positief initiatief: De enquête zelf en het voortbestaan van de vereniging worden als een heel goed initiatief gezien.

Informatievoorziening: Het ontvangen van berichten (ook overlijdensberichten) wordt als zeer waardevol ervaren omdat de Inspectie voor velen een groot deel van hun werkzame leven besloeg.

2. De Nieuwsbrief

De nieuwsbrief is een belangrijk contactmoment, maar er zijn duidelijke verbeterpunten: Inhoud en stijl: Er is behoefte aan kortere, bondigere artikelen. Sommige teksten worden nu als te "wijdloepig" ervaren.

Onderwerpen: Men vraagt om meer afwisseling in type artikelen. De uitgebreide beschrijvingen van particuliere activiteiten van gepensioneerden worden door sommigen minder geschikt gevonden.

Frequentie: Er is een suggestie om de frequentie te verhogen naar bijvoorbeeld één keer per kwartaal om de betrokkenheid te vergroten.

3. Organisatie en Strategie

Verschillende respondenten doen concrete suggesties voor de toekomst van de vereniging:

Rol van de Inspectie (IvHO): Het bestuur zou moeten aandringen op meer betrokkenheid en investering vanuit de IvHO zelf; men vindt dat niet alles alleen bij de 'Vrienden van' kan liggen.

Samenwerking: Er wordt gesuggereerd om vast overleg te voeren tussen het bestuur en de Inspectie (IGO) en om ruimte te claimen voor de gepensioneerden in de officiële nieuwsbrief van de Inspectie.

Formele status: Een suggestie is om een formele vereniging op te richten om zo in ruimere kring leden te kunnen werven.

4. Contact en Bijeenkomsten

Netwerken: Er is behoefte aan een (bijgewerkte) adres- of telefoonlijst van oud-collega's om onderling contact te vergemakkelijken, mits dit binnen de privacyregels past.

Specifieke reünies: Naast algemene bijeenkomsten is er interesse in ontmoetingen per sector of voormalig kantoor (bijv. Haarlem of Arnhem).

Locatie en inhoud: Men ziet graag bijeenkomsten met een leerzaam doel en onderlinge uitwisseling. Ook is er interesse om een bijeenkomst te houden in het huidige inspectiekantoor in Utrecht.

Nieuwe media: Een respondent stelt voor om een groeps-WhatsApp op te zetten voor sneller contact.

5. Overige Aandachtspunten

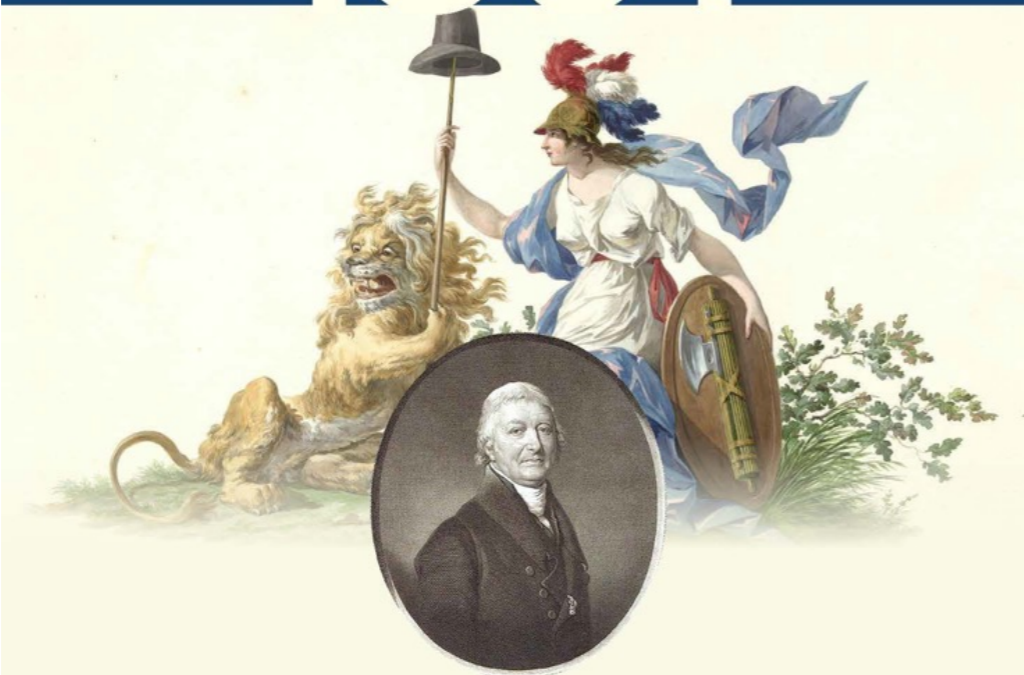
Toegankelijkheid: Gezien de fysieke beperkingen van sommige oud-collega's (zoals artrose) is de bereikbaarheid en toegankelijkheid van locaties essentieel.

Werving: Het bestuur wordt aangemoedigd om "slapende" oud-collega's die de stichting nog niet kennen actief te gaan werven.

Tijdlijn 225 jaar Inspectie van het Onderwijs

In samenwerking met Ferdinand Mertens en Ronald Elte hebben Marlies Kraaij en Diana van Assen een tijdlijn gemaakt waarin de belangste gebeurtenissen in de geschiedenis van 225 jaar Inspectie van het Onderwijs worden weergegeven. Bij de presentatie van deze tijdlijn stonden ook een vijftal "praatborden".

1801

Onderwijswet

- Agent van nationale opvoeding J.H. van der Palm stelt de eerste onderwijswet op
- Op 15 juni 1801 wordt onderwijswet van kracht
- Geboortjaar van het Rijksschooltoezicht

Rijkschooltoezicht

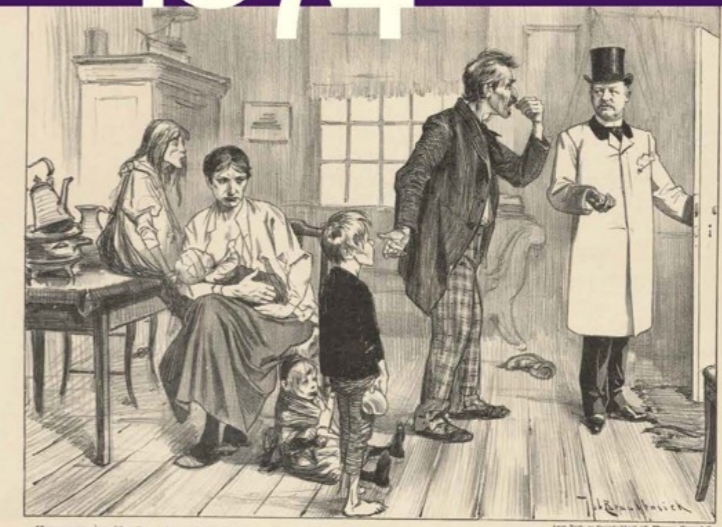
- 1809** Adriaan van den Ende te inspecteur-generaal van het onderwijs
- 1817** Eerste onderwijsverslag over de staat van het onderwijs
- 1848** **Vrijheid van onderwijs**
In de grondwet legt Thorbecke de vrijheid van onderwijs vast
- 1857** Wet op Lager Onderwijs
- 1863** Wet op het Middelbaar Onderwijs
- 1867** Invoering Hogere Burgerschool
Start examen-bemoedienis wat later inspectie VO wordt

1874

Kinderwetje van Houten

Verbod fabrieksarbeid voor kinderen

HOUTEN (tot Mr. Borgehus): Eerst kleeden en brood, mijnheer!
BORGESUS: Dat is een kwestie van voorkeur. Ik zeg: Eerst lezen, rekenen en schrijven, — en dan een warme jas en voedsaam eten . . .

1901

Invoering van de leerplicht

Van schooltoezicht naar maatschappelijk toezicht

- 1878** Herziening Lager-onderwijswet. Strengere eisen, staatsfinanciering, religieus neutraal onderwijs, betere schoolgebouwen
- 1917** Pacificatie Einde schoolstrijd, (1848-1917) financiële gelijkstelling openbaar en bijzonder onderwijs
- 1918** Spaanse griep zorgde voor schoolsluitingen
- 1919** Wet op het Nijverheidsonderwijs
- Oprichting ministerie Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen**

1940
Tijdens de bezetting werden joodse leerlingen uitgesloten, lessen aangepast aan nazi-ideologie en scholen soms gesloten door oorlog, schaarste en bezetting. Ook inspecteurs stonden onder druk, omdat het toezicht moest voldoen aan regels van de bezetter.

1945
Wederopbouw en onafhankelijk toezichthouder

1955
Herintroductie van IGO
Na 140 jaar weer een inspecteur-generaal.

Max Goote zorgde voor samenhang, uniformiteit en groei. Verschillende versnipperde inspecties werden samengebracht, waardoor het rijkschooltoezicht één centrale leiding kreeg.

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Gelijke kansen door goed onderwijs

2002

Invoering Wet op het Onderwijstoezicht

- De onafhankelijke positie van de inspectie wettelijk verankerd
- Wettelijke verplichting publiceren rapporten

Grotere samenhang in het toezicht op het onderwijs

1968
Mammoetwet
Complete herstructurering van het voortgezet onderwijs

1985
Wet op basisonderwijs, samenvoeging kleuterschool en basisschool

1989
Verzelfstandiging van de Inspectie
INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS

1995
Invoering risicogericht toezicht

1997
Openbaar maken van resultaten schoolbezoek (kwaliteitskaarten)

Juridische, organisatorische en cultuurverandering

2010
Wet Goed Onderwijs, goed bestuur
Garandeert basiskwaliteit bij toenemende ruimte voor schoolbesturen

Predicaat
Excellente School
2012

2017

Invoering bestuursgericht toezicht
Gewijzigde WOT
Naar aanleiding van initiatief Bisschop: scheiding controlerend en stimulerend toezicht

200 jaar Staat van het Onderwijs

Op zoek naar een goede balans in het toezicht op scholen, besturen en stelsel

Opgavegericht, integraal en adaptief toezicht

16 maart 2020

Door de COVID-19-pandemie sloten alle scholen in Nederland, waardoor leerlingen overstapten op afstandsonderwijs en digitaal leren. Deze crisis leidde tijdelijk tot ingrijpende veranderingen in de praktijk en het toezicht door de inspectie.

Focus op basisvaardigheden / effect van toezicht

2022
Programma
Versterking
Toezicht

2023
Einde predicaat
Excellente School

Meer focus op
basisvaardigheden
door toevoeging
standaard

2026
Coalitieakkoord:
Alle scholen
minstens eens in
de 4 jaar bezoeken

Vandaag

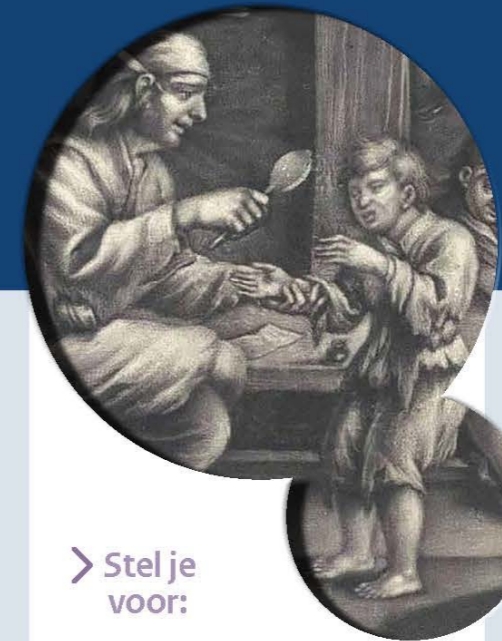
Praat borden

Dat verandert vanaf 1801:

1.

Nuttige en deugdzame leden

van de maatschappij

> Stel je voor:

De onderwijzer staat achter de kathedraal en geeft onderwijs. Hij schrijft op een lei. Bij te veel herrie gooit de onderwijzer de pechvogel naar je hoofd. Niet goed geleerd? Dan volgt de plak op blote hand en je krijgt een ezelsbordje om je nek, zodat iedereen kan zien wat voor domoor je bent.

De rijksoverheid wil dat alle kinderen naar school gaan. Er komt nationale onderwijswetgeving en klassikaal onderwijs wordt langzaam aan gemeengoed. Nederlandse kinderen moeten namelijk worden opgevoed tot staatsburgers: nuttige en deugdzame leden van de maatschappij. Schoolopziensers worden aangesteld, die in het hele land uitleggen wat de vernieuwingen zijn en toezicht gaan houden.

Schoolopziensers:

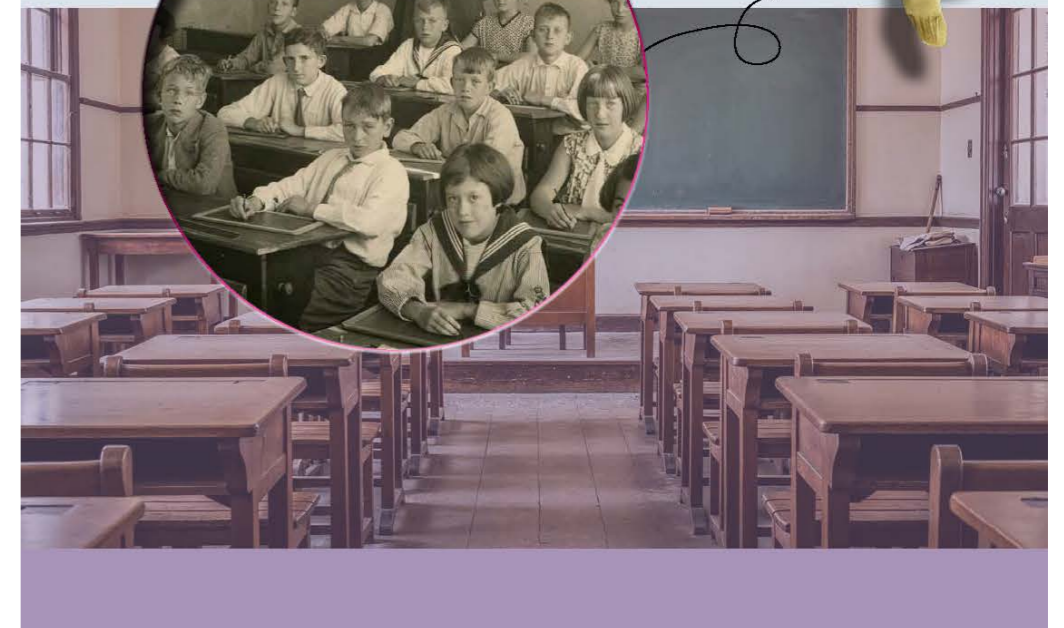
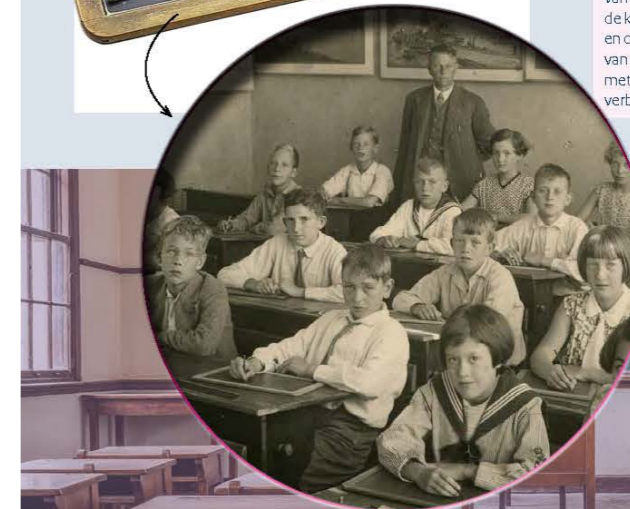
- Waren ondermeer predikant, burgemeester en hoogeraar,
- waren de opvoeders van de meester,
- hadden sterke focus op didactiek en zede,
- hadden een enorme persoonlijke invloed: zonder zijn goedkeuring mocht de leraar niet werken,
- controleerden de scholen op het naleven van de schoolwetten,
- stuurden jaarlijks een bericht over de staat van het onderwijs in hun ambtsgebied naar de minister,
- werden later georganiseerd per provincie: zo ontstonden provinciale inspecteurs.

1817

Eerste onderwijsverslag
In dit eerste onderwijsverslag werd verslag gedaan van scholen en leerlingen, de kwaliteit van onderwijs en onderwijzers en de staat van schoolgebouwen, met aanbevelingen tot verbetering en herstel.

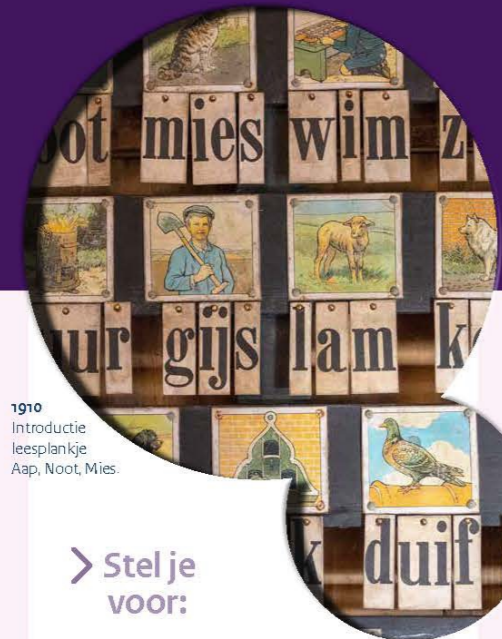
1867

Minister Thorbecke benoemt 3 inspecteurs
Om toe te zien op de Hogere Burgerschool, met name op examens. Dat was het begin van wat later de Inspectie van het Onderwijs genoemd werd.

Invoering van de leerplicht

Een directe aanval op kinderarbeid

1910
Introductie leesplankje
Aap, Noot, Mies.

> Stel je voor:

Je groeit op in een arm gezin en dus ga je niet naar school. Je werkt 10 tot 12 uur per dag in een textiel fabriek met gevaarlijke machines. Lezen, schrijven of rekenen kun je niet. Tot er een leerplicht komt! School wordt een centraal onderdeel van je jeugd. Je durft te dromen van grotere kansen.

Het Kinderwetje van Van Houten

Einde schoolstrijd, 1848-1917
Financiële gelijkstelling openbaar en bijzonder onderwijs.

Schoonlied dat leerlingen zongen in de 19e eeuw en het begin van de 20e eeuw, om de schoolopziener te begroeten of te bedanken tijdens een inspectiebezoek.

*"Dag, lieve schoolopziener
Wij danken u voor 't onderricht
Dat gij ons geeft aan onzen plicht;
Wij zullen dlijtig leren.
Bezoek ons toch eens spoedig weer,
Wij zien zo graag u keer op keer.
Dag, lieve schoolopziener!"*

Nadruk op kwaliteitsdenken

> Stel je voor:

Je bent directeur van een basisschool. Het is 8:30 uur en alle kinderen zijn binnen. Oh nee, daar komt Tom nog aan sjokken. Ach, dat is eigenlijk niet anders dan anders. Teverden laat je je achter je bureau zakken en kijkt nog één keer naar buiten. Je oog valt op een mevrouw die haar hond uit laat. De in paars geklede dame staat enigszins vreemd achter een boom, terwijl haar kleine hondje om haar heen scharrelt. Nou ja, moet ze zelf weten, jij hebt genoeg te doen vandaag.

'Kom Vivi, we gaan!' zegt de inspecteur. 'De school is op tijd begonnen, check!'

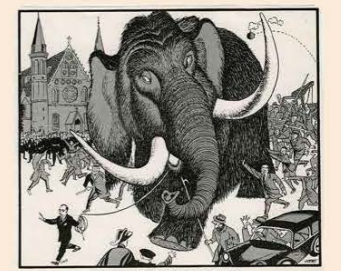
Laatste mulo-diploma's uitgereikt

DEN HAAG (ANP). — De laatste mulo-diploma's in de historie zaterdag in Scheveningen reikt door staatssecretaris H. Groenendaal. Hij overhandigt de schriften geleerd op vrijdagmiddag 'vrijdagmiddag' aan de leerlingen.

De Mammotwet hervormde het onderwijsstelsel ingrijpend. Het toezicht werd systematischer ingericht door de inspectie. In 1992 werd de inspectie verzelfstandigd en vanaf 1997 werden schoolbeoordelingen openbaar. Ook verschoof het toezicht naar een meer risicogerichte aanpak, met gebruik van indicatoren en zogeheten 'vinklijstjes'.

Zo ziet een zelfstandige inspectie eruit:

- De inspectie wordt onafhankelijk van het ministerie;
- er komen duidelijke criteria en kaders voor wat goed onderwijs is;
- toezicht wordt systematischer en minder afhankelijk van individuele inspecteurs;
- de focus verschuift naar kwaliteit, resultaten en opbrengsten;
- beoordelingen en resultaten worden vastgelegd én openbaar gemaakt;
- toezicht wordt ingezet op de plekken waar de grootste risico's zijn gedetecteerd op basis van data.

Het ambitie-niveau gaat omhoog

> Stel je voor:

Je zit in groep 8 en hebt zojuist je schooladvies ontvangen. Het advies is anders dan je had verwacht. Je bent boos en teleurgesteld. Na de zomer start je op de middelbare school. Het is op zich een leuke school, maar al gauw verveel je je en begin je te spijbelen. Eén leerkracht grijpt in. Hij gaat met je in gesprek en stimuleert je om je talent te benutten en je dromen na te jagen. Soms is er maar 1 persoon nodig om het verschil te maken.

Het ambitieniveau van scholen gaat omhoog. Om de kwaliteit te stimuleren kan de inspectie scholen het predicaat excellent toekennen. Met het bestuursgericht toezicht gaat de inspectie zich primair richten op de de verantwoordelijkheid van het bestuur. De lat moet omhoog en daarvoor zijn duidelijke criteria, opdrachten en kaders. De inspectie fungeert als een transparante toezichthouder.

De inspectie is nu wettelijk verankerd:

- Het toezicht verschuift van individuele scholen naar schoolbesturen;
- de inspectie stimuleert scholen om zelf hun kwaliteit te verbeteren;
- de inspectie kent het predicaat excellent toe aan een goede school die zich onderscheidt van andere goede scholen door te excelleren met een specifiek profiel.

Rol van de inspectie
Stimuleren van verbetering

Meer zicht op wat er écht in de klas gebeurt

> Stel je voor:

Het is 8:00 uur 's ochtends als je de school belt. De directeur neemt op en je kondigt aan dat je over een uur op bezoek komt. Je overvalt de directeur, dat is duidelijk. Best een beetje ongemakkelijk. Een uur later arriveer je bij de school. Je observeert, noteert, stelt vragen en geniet van een heerlijke dag op deze bruisende school. Na een positieve terugkoppeling rijd je voldaan terug naar huis.

Inspecteur zijn is een mooi vak!

De inspectie versterkt haar toezicht op het stelsel, de besturen, scholen en opleidingen. Dit toezicht wordt integraal ingericht, zodat er samenhang tussen die verschillende niveaus ontstaat. Daarbij werkt de inspectie adaptief: zij past haar aanpak steeds aan op wat nodig is om zo effectief mogelijk te kunnen handelen. De focus ligt op de basisvaardigheden: Nederlandse taal, rekenen-wiskunde en burgerschap. Het gaat erom dat de school bewuste keuzes maakt in het plannen en uitvoeren van het curriculum op de basisvaardigheden en dat dit zichtbaar wordt in de klas.

De inspectie blijft zich doorontwikkelen:

- Burgerschap is onderdeel van het kernkader, waardoor ook het toezicht daarop gekoppeld is;
- de inspectie bezoekt scholen vaker (ook onaangekondigd), om een realistischer beeld te krijgen van wat er in de klas gebeurt;
- inspecteurs wijzen niet alleen op tekortkomingen, maar benadrukken ook juist verbeterpotentieel;
- de inspectie zet capaciteit daar in waar de grootste risico's of behoeften liggen;
- de inspectie past haar aanpak flexibel aan op basis van de actuele situatie en signalen.

Ontwerp logo toelichting

Bij de onderwijsinspectie werken mensen met uiteenlopende functies, verschillende leeftijden, achtergronden, culturen en herkomsten samen. De verschillende kleuren van de figuren benadrukken daarom diversiteit en inclusiviteit.

vriendenkring
Ivho

De figuren staan samen in een kring en houden elkaars hand vast. Dit symboliseert verbondenheid, samenwerking, betrokkenheid, ontmoeting en samen in gesprek gaan.